

MUISTOKUVA

Rakennettu kulttuuriympäristö vuorovaikutuksen välineenä
Ilopillereitä ja kulttuurin kipinöitä –hanke

Ruskahovi, Mäntyharju 18.10.2017
Kulttuuriympäristöasiantuntija Laura Hesso, Etelä-Savon ELY-keskus

MUISTOKUVA-TYÖPAJA

TAVOITE

- Luoda toimintamalli asukkaan kanssa pidettävään muisteluhetkeen
- Muistoja herätetään rakennetun kulttuuriympäristön avulla
- Apuna käytetään kuvamateriaalia tutuista paikoista, esim. Mäntyharjun keskustasta tai kirkonkylästä

MATERIAALIT

- Etelä-Savon kulttuuriympäristötietokanta ESKU, www.esku.fi
- Finna – digitaalinen aineistopalvelu, www.finna.fi
- Mäntyharjun verkkomuseo, www.mantynharjunverkkomuseo.com

MITÄ ON KULTTUURIYMPÄRISTÖ?

- ”Jokaisen oma, kaikkien yhteinen”
- Syntynyt ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta
- Kulttuuriympäristössä näkyy ihmisen toiminta (vrt. luonnonympäristö)
- **Kulttuuriperintö** = Yhteinen menneisyydestä säilynyt aineellinen ja aineeton kulttuuri
 - **Esineet, rakennukset, maisemat, tarinat, tavat, taide, musiikki, ruoka jne.**
 - Kuvat: Mikkelin Kauppatori, 1982. / Katunäkymä Hallituskadulta 1975-1982. Teuvo Kanerva, Museovirasto. Finna.

RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

- Rakennusperintö
- Kaupungit, maaseutu, rakennukset, pihat, puistot, hautausmaat, teollisuusalueet, satamat, kadut, kanavat jne
- Myös maankäytön suunnittelu: kaavoitus, asuinalueet jne.

MUINAISJÄÄNNÖKSET

- Maassa tai vedessä säilyneet muistot menneistä sukupolvista
- Erottavia: hautaröykkiöt, linnavuoret, uhrikivet
- Piilossa: haudat, laivojen hylt, asuin- ja työpaikat
- Esihistorialliset (ei tunnettu kirjoitustaitoa) muinaisjäännökset → tärkein Suomen varhaisen historian lähdeaineisto
- Historiallisen ajan muinaisjäännökset → 1200-1900 –luvut, mm. vanhat kaupunkilöydöt, puolustusrakenteet
- Kiinteät muinaisjäännökset rauhoitettuja lailla
- Kuva: Arkeologinen kaivaus Haminassa, Andreas Koivisto 2008. Museovirasto, Finna.

MAISEMA JA PERINNEBIOTOOPIT

- Kulttuurimaisema = ihmisen toiminnasta muovautunut, kaupunki-, maaseutu-, saaristo-, järvimaisema jne.
- "Kansallismaisema", tunnetuimmat maisemakohteet, joilla voimakas symboliarvo
- Perinnebiotooppi = Perinteisen maatalouden muovaamat niityt ja laitumet
 - Vuosisatainen hoito → omaleimainen, rikas eliölajisto
 - Määrä vähentynyt sotien jälkeen radikaalisti, 90 % viimeisen 50 vuoden aikana
 - Taustalla maatalouden muutos, mm. perinteisen laiduntamisen vähentyminen
 - Kuva: Tiukkalaistytöt lammashaassa, Ina Roos 1907. Museovirasto, Finna.

TYÖMETODI-IDEA

- Hoitaja ja 1-2 asukasta
- 1 kuva (kerrallaan)
- Tabletti (älypuhelin liian pieni), tulostettu kuva
- Asukas on kertoja ja muistelijä, hoitaja on ”vastaanottava” kuuntelija, voi johdatella muistelemaan
- Asukas on toimija!

Kuvat:

Yllä Mäntyharjun nuorisoseurantalo, alla kenkätehdas, Esku-tietokanta, Niina Uusi-Seppä 2014.

MISTÄ KUVAT?

- www.esku.fi
 - Etelä-Savon kulttuuriperintötietokanta. Kohteista on kuva ja lyhyt esittely historiatietoineen. Julkisia ja yksityisiä rakennuksia, pääosa kohteista on valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita. Mäntyharjusta 123 kohdetta.
- www.finna.fi
 - Suomen museoiden, arkistojen ja kirjastojen kokoelmatietoja. Runsaasti valokuvia käytettävissä. Esim. Museovirasto avasi 100 000 vapaasti käytettävää valokuvaa. Rakennuksia, maisemia, arkea, juhlaa, työtapoja, vaatteita yms.
- www.mantynharjunverkkomuseo.com
 - Mäntyharjun museon verkkomuseo-sivusto, runsaasti tietoa ja kuvia mäntyharjulaisesta historiasta ja kulttuuriympäristöstä.

ONGELMIA, HAASTEITA...

- Asukkaan kunto?
- Aika
- Mistä tietää, minkä kuvan valita? Tutustuuko asukkaaseen niin, että tietää taustoja tai arvaa kiinnostuksen kohteet?
- Mikä väline toimii parhaimmin? Näkeekö tabletilta?

Kuva: Tukkilaiskilpailut, Tammela. Teuvo Kanerva 1978.
Museovirasto, Finna.

JATKOKEHITTELYÄ...

- Hoivakodin oma kuvapankki?
- Riksa-ajelut lähialueen tärkeille paikoille?
- Asukkaan omat valokuvat?
- Vanhojen kuvien näyttely?
- Kuvien heijastaminen projektorilla?

• Kuva: Vähäkyrö, Samuli Paulaharju 1919. Museovirasto, Finna.

PIENRYHMÄT: IDEAN KEHITTELY

PURKUKESKUSTELU, KEHITYSIDEAT

JATKOTYÖT

- Kokeile menetelmiä asukkaiden kanssa 5.11.2017 mennessä.
- Kirjaa ylös havainnot: toimiko, mikä ei toiminut, miten voisi kehittää?
- Oman työtiimin jatko: miten tiimi haluaa koota palautteen?
- Koulutuksesta toivotaan hankkeelle lyhyt palaute, esimies kerää lomakkeet ja toimittaa ELY-keskukseen Tuija Toivakaiselle.